List 40. **NOVICE** Tečaj LX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 3. oktobra 1902.

Politični oddelek.

Nagodba.

Končano? Nagodbena pogajanja, ki so trajala skoro tri leta, o katerih se je toliko pisalo, zaradi katerih so letele že tako ostre strele iz Dunaja v Budimpešto in iz Budimpešte na Dunaj, ta nagodbena pogajanja so mej dunajsko in mej ogrsko vlado formelno menda dognana.

Morda je ta in oni, zapeljan po časih jako odločnih besedah ministrskega predsednika Körberja, res upal, da nova nagodba za Cislitvansko ne bo tako slaba in škodljiva, kakor so bile vse dosedanje nagodbe, ali v obče je bilo mnenje o novi nagodbi jako pesimistično. In zdaj se kaže, da je bil ta pesimizen utemeljen in da pogajanja tako zastran cislitvansko-ogrske trgovinske pogodbe, kakor zastran avtonomnega carinskega tarifa, niso imela za našo državno polovico ugodnega uspeha.

Cislitvanska vlada je morala odjenjati v vseh bistvenovažnih vprašanjih. Celo s tistimi zahtevami ni zmagala, ki so merile le na zagotovljenje poštenja pri izvrševanju nagodbe, kakor na pr. pri vprašanju o veterinarstvu. V tem vprašanju ni Ogrska ne za las odnehala in bodo torej tudi slovenske pokrajine vedno v nevarnosti okuženja. Kakega pomena je to za našo živinorejo in prešičerejo, če je na Ogrskem kar po tisoč krajev okuženih, to leži na dlani.

V nekaterih malopomembnih zadevah je ogrska vlada res odnehala, a šele potem, ko je zmagala v vseh važnih zadevah. Tako je Cislitvanska vlada privolila, da ostanejo ogrski državni papirji v Cislitvanski davka oproščeni — kar je velikanskega pomena za Ogrsko — mej tem, ko se ni moglo za to veliko koncesijo niti tega doseči, da bi Ogrska vlada z dovoljevanjem tajnih tarifov ne uničevala cislitvanske industrije.

Tudi s carinskim tarifom ni nič bolje. Tudi pri carinskem tarifu je znala ogrska vlada svoje koristi izborno varovati, mej tem ko je dunajska vlada odjenjala, kjer se je zahtevalo. Ogrska vlada je izposlovala jako visoke carine na kmetijske pridelke, tako da ne bo ne rusko, ne rumunsko žito moglo delati konkurence ogrskemu žitu, nasprotno pa se je uprla carinam na industrijalne izdelke, katere je v interesu avstrijske industrije zahtevala dunajska vlada.

Res, da se je pri določbi avtonomnega carinskega tarifa šlo samo za začasen načrt, za teoretično podlago pri bodočih pogajanjih s tujimi državami glede mejnarodnih trgovinskih pogodb; verjetno je tudi, da se bodo pri pogajanjih z Nemčijo in z Italijo marsikatere postavke tega tarifa znatno spremenile, a vender ima s tem tarifom Ogrska vlada v rokah neprecenljivo orožje, s katerim bo lahko dosegla velike uspehe pri mejnarodnih trgovinskih pogodbah, uspehe, za katere bo zopet krvavela — Cislitvanska. Saj so bili že jedenkrat najvažnejši trgovinskopolitični interesi Cislitvanske žrtvovani Ogrski — to je bilo tedaj, ko se je šlo za prometno zvezo monarhije z Balkanom.

Ogrska vlada je bila pri nagodbenih pogajanjih trda, kakor kamen, dunajska pa mehka. Vzrok temu je lahko najti. Krona zahteva v dinastičnem interesu, da se ohrani trgovinsko in carinsko jedinstvo mej Cislitvansko in mej Ogrsko. A ker se Ogrska že davno pripravlja na trgovinsko in carinsko samostojnost, ker je ta samostojnost njen ideal, zato je tudi ni dobiti za nagodbo, katera jej ne daje izrednih ugodnosti, večjih, kakor bi jih dobilo s trgovinsko in carinsko samostojnostjo. V tem oziru nima krona na Ogrsko nikakega vpliva.

Pač pa ima vpliv na cislitvansko vlado in tako se je zgodilo, da je pri pogajanjih mej obema vla-

dama moral Körber odnehavati, Szell pa je zmagal.

Zdaj ima besedo dunajski parlament. A zdi se nam, da nanj ni računati. Ogrski parlament odobri nagodbo, to je gotovo. Če bi se zgodilo, kar pa ni verjetno, da dunajski parlament nagodbe ne odobri, no, potem se uveljavi brez parlamenta. Pri naših razmerah je to lahko mogoče.

„Tujci".

(II. slovenska umetniška razstava.)

Pri slavnostni otvoritvi II. slovenske umetniške razstave je govoril podpredsednik slovenskega umetniškega društva dr. Miljutin Zarnik ponosne besede, da Slovenci na političnem in na gospodarskem polju sicer ne bomo slavili zmag, da pa jih lahko slavimo na kulturnem polju.

Taka zmaga na kulturnem polju — je namignil dr. Zarnik — je tudi II. slovenska umetniška razstava.

Kdor si je pa ogledal razstavo, kdor je prestudiral razstavljene umotvore — tisto spozna hitro, da ponosne besede dr. Zarnika niso bile druzega nič, kakor — lepe besede, kajti umetniška razstava je vse prej, kakor slovenska zmaga na kulturnem polju.

Istina je — in te ne more nihče prorekati — da je mej slovenskimi slikarji in umetniki nekaj lepih talentov (posebno Strnen), deloma pa so se udali umetniškim strujam, ki so sicer moderne, a vender ne uživajo nikjer simpatij občinstva, ker nasprotujejo estetičnim njegovim čutilom.

Ne lastimo si sodbe, katera tehnika je prava in katera ne, le s stališča individualnega ukusa — ki je suveren! — izrekamo svoje mnenje, da je ona struja, ki jo najodločneje zastopa gosp. Jakopič, izrodek mode, efemeren pojav, ki je že tod in tam opuščen in ki ni občinstva nikjer ogrel. Ne glede na to, pa je gotovo, da mora biti vsak slikar, ki slika — da rabimo vulgaren, a najbolj znan izraz — secesijonistiško, mojster prve vrste, pravi virtuoz, v tej tehniki, nekak Segantini, sicer je vsak uspeh izključen. Takih mojstrov v tej tehniki pa smo v razstavi zaman iskali. Morda bi ta in oni, ako bi gladko slikal, našel najlaskavejše priznanje, mej tem, ko obuja sedaj le — začudenje.

Razgleduje razstavljene umotvore, smo se spomnili Cankarjevega romana „Tujci". II. slovenska umetniška razstava je priča, da je Cankar pisal golo resnico. Ti naši umetniki — kakor tudi deloma naši beletristi — so se odtujili narodu popolnoma in nimajo na sebi nič slovenskega.

Uspeh II. „slovenske" umetniške razstave je — mučno razočaranje. Morda ne bo to brez koristi, morda odpre to oči slovenskim umetnikom, morda provzroči to na polju upodabljajočih umetnosti kakor tudi v literaturi zdravo reakcijo in potisne naše kulturno prizadevanje v naravno strugo — ali — nam se zdi, oziroma čustva nam pravijo, da je ta nada — prazna. R.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Cesarjevi želji, da bodi kmalu konec nagodbenim pogajanjem, je vlada ugodila in se je dotično porazumljenje že doseglo. Sedaj ima ministrski predsednik priliko premišljevati, kako da omogoči parlamentarno obravnavanje nagodbe. Na to, kje dobi večino, ki mu nagodbo odobri, še ne misli sedaj, saj mu dela samo obravnavanje zadosti skrbi. V prvi vrsti ima opraviti s Čehi. Ti so izjavili, da ne pripuste parlamentarnega obravnavanja nagodbe, dokler ne zadobe zadoščenja za razveljavljenje jezikovnih naredb. Vse češko časopisje deluje v tem smislu in ministrski predsednik je primoran, da poskusi s „spravnimi konferencami" mej Čehi in Nemci preprečiti vsako obstrukcijo proti nagodbi. Njegov ponedeljski oficijozus poroča, da ima ministrski predsednik že svoj „načrt". S tem pa mu najbrž ne bo dosti pomagano. Čehi so oglasili svoje zahteve, Nemci pa izjavljajo, da tem zahtevam ne ugode. Körber bo torej prejkone obsedel mej dvema stoloma, kajti vse okolnosti kažejo vsaj sedaj, da sprava ni dosegljiva, da spravne konference ne bodo imele uspeha. No, Körber se jih hoče vse jedno lotiti in kadar bodo konference končane — naj imajo že katerikoli uspeh — hoče sklicati državni zbor.

Deželnozborske volitve. — Volilno gibanje v tistih kronovinah, koder se bodo vršile tekom meseca oktobra in novembra volitve v deželni zbor, je že jako živahno. Posebno pozornost obujajo volitve na Dolenjem Avstrijskem, ker je tam boj ne le za mandate, nego za večino v deželnem zboru. Doslej so imeli večino krščanski socijalisti, a ta ni bila velika. Sedaj so se združile vse svobodomiselne stranke na skupno borbo proti krščanskim socijalistom. Boj bo seveda hud in krščanski socijalisti se tudi zavedajo, da jim preti velikanska nevarnost. Kakšen bo izid, tega seveda ni mogoče uganiti. — Na Štajerskem so nemški nacijonalci priredili v Fürstenfeldu shod, ki pa so ga socijalni demokratje razgnali.

Hrvatska. — V Karlovcih v Sremu je bil te dni manifestacijski shod, ki so ga priredili Srbi. Shod je bil mnogoštevilno obiskan. Z vseh strani so prihiteli Srbi in so ogorčeno protestovali proti zagrebškim dogodbam.

Ogrska. — Kakor znano, se je prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand pred nekaj leti poročil z grofico Chotek, katero je cesar imenoval za kneginjo Hohenburg. Tedaj se je nadvojvoda Fran Ferdinand za svoje bodoče otroke odpovedal vsem pravicam do prestola. Te dni je njegova soproga povila sina. Tem povodom izpravljajo glasila ogrske neodvisne stranke, da vzlic nadvojvodovi renuncijaciji smatrajo sina kneginje Hohenburg za pravega prestolonaslednika. Hišni zakoni dinastije, pravijo ti listi, niso obvezni za ogrsko državo in je nadvojvodova renuncijacija na Ogrskem neveljavna. Ti listi dostavljajo v omenjenem smislu pisanim izjávam soglasno, da utegne dan, ko je bil rojen sin nadvojvode Franca Ferdinanda in kneginje Hohenburg, biti morda začetek usodepolnih dogodb v rodovini Habsburžanov.

Bolgarska. — Ob udeležbi ruskega velikega kneza Aleksandra Nikolajevića in generala grofa Ignatjeva se bo vršila te dni znamenita slavnost, obletnica zmage na Šipka prehodu. S prehodom preko Šipke je bila odločena ruskoturška vojna in izvojevana neodvisnost Bolgarske. Skoro ob istem

času se javlja, da se je v Macedoniji začel že davno pripravljani punt za izvojevanje neodvisnosti. Morda je to le demonstracija proti Rusiji. Ta namreč ne smatra sedanjega trenutka ugodnim, da bi razvila balkansko vprašanje, nego išče sredstev, da bi mogla gojiti kar najbolje razmere s Turčijo. Macedonci s tem seveda niso zadovoljni in od tod „punt“. Rusije pa to čisto nič ne moti. Veliki knez Aleksander Nikolajevič pojde od slavnosti na Šipka-prehodu obiskat turškega sultana in čuje se, da v namen, naj bi Turčija kot suverena oblast dovolila, da odstopi Bolgarska Rusiji pristan Burgas. Turčija pa menda nima pravega zaupanja, kajti zbrala je ob bolgarski meji malo armado in ne stori ničesar, da dobi Rusija zadoščenja za dogodbe v Mitrovici. Tam je namreč Rusija ustanovila konzulat, Albanci pa ne dopuste, da bi ruski konzul prišel v Mitrovico in tam začel poslovati. Preprečili so to siloma. Rusija seveda ne bo tega žaljenja molče utaknila v žep.

Obrtnija.

Zopet nekaj o žganju.

Klic: proč z alkoholom, proč z žganjem, ne sme umolkniti. Dasi mnogi delajo kisle obraze, kadarkoli slišijo kaj o žganju in njegovi škodljivosti, nas to ne sme ustrašiti, da vedno in zopet odkrivamo rano, ki krvavi na narodnem telesu. Ni vsega žganje krivo, a vender tudi ni je reči, ki bo tako mogočno vplivalo na naše družbinske razmere, kakor ta tekočina. Če zasluži kaj ime pravega ljudskega sovražnika, tako je alkohol v prvi vrsti, kateremu se mora pridejati to ime. Tako sodijo vsi, katerim je ljudski blagor na srcu, in o tem pričajo vsakdanje tuitam jako bridke skušnje. Predsodkov seve tudi ni nikjer toliko, kakor ravno pri alkoholu, ker nobena reč, ne more človeka in njegove razsodnosti tako trapiti, kakor ravno ta strup. Razun tega mora imeti pa tudi vsaka dobra reč svoje nasprotnike, drugače bi ne bila dobra, in tako je tudi s prizadevanjem, odstraniti slab vpliv onega strupa, ki se prodaja ljudstvu za dragocen denar v žganju in drugih žganih tekočinah. Konečno bo vender le resnica zmagala.

Jako imenitni pojavi v vprašanju o alkoholu so se prikazali na mednarodnem shodu zoper alkohol, ki se je vršil meseca aprila letošnjega leta na Dunaju. Kako se je ta shod vršil, o tem so poročali na široko vsi časopisi. Značilno je bilo posebno to, da so hoteli imeti socijalni demokratje pri tem glasno besedo, ter so obdelovali celo vprašanje iz zgolj strankarskega stališča. To se jim seve ni posrečilo, ali na vsak način je treba omeniti dejstva, da so ravno socijalni demokratje prišli do prepričanja, da je alkohol, žganje, delavcem in nižjim stanovom najhujši sovražnik. Tu naj bi si zapomnili oni izmed našega slovenskega ljudstva, kateri sodijo, da bi bilo svarjenje pred strašnimi nasledki žganja, posebno od strani dušnih pastirjev, le nekako strašilo, ki nima posebnega pomena. Saj ne manjka pridig in resnih opominov, ali uspeha navadno ni, ker gre beseda pri enem ušesu noter pri drugem vun. Seve je ravno pijancu najtežavnejše pridigati, ker mu resnica oči kolje, ali sodimo, da je pri tem vplivno tudi to, ker ljudje mislijo, da se mora tako učiti od duhovske strani, z ravnanjem po naukih se pa ne mudi! Pri tem shodu pa se je pokazalo, da zoper žganje niso samo oni, katerim je časni in pred vsem večni blagor ljudstva prva reč, namreč duhovniki in vsi pravi rodoljubi, ampak tudi socijalni demokratje, ki se za večnost navadno toliko zmenijo, kakor za lanski sneg.

Tudi v našem ljudstvu se je že precej udomačil demokratski duh in mnogi se ga nekako vesele, ker menijo, da bo potem odstranjeno vse, kar jim zdaj še more ogreniti njih uživanje. Mnogi pijejo tudi že sedaj na račun socijalnodemokratične zmage. Te vroče in žejne rudečkarje hočemo malo politi s tem, da jim povemo dejstvo, da so tudi socijalni demokratje zoper žganje. Ako se torej oklepajo upa, da bo v demokratskem kraljestvu glaž vedno poln — potem se jako goljufajo, kakor bi bili (kar seve tudi ne verjamejo radi) opeharjeni še v mnogo drugih rečeh. Oni torej, ki menijo, da se jim še žganje ne privošči, ako se jim pove: varujte se žganja — oni, pravim, naj vedo, da jim žganje tudi ne privoščijo ljudje, kateri vedno in vedno oznanujejo, da so največji prijatelji ljudstva. To je tudi nekaj naravnega. Socijalni demokratje so v obče seve na čisto krivih potih, ali mnogi imajo res voljo ljudem pomagati. Taki pa ravno zaradi tega ne smejo in ne morejo ljudij pustiti v mnenju, da bi jim bilo pomagano, če bi žganje teklo morebiti po vsih rekah, ampak morajo reči: Ne, to ni vaša rešitev, ampak vaš pogin!

Razvidno je pa iz tega dejstva tudi, da so pravi prijatelji ljudstva oni, ki so že davno pred socijalnimi demokrati ljudi učili in jim klicali: Varujte se žganja, ki je vaš največji sovražnik. Resnica mora torej prej ali slej na dan. To smo hoteli posebno omeniti, ker sodimo, da je ta prikazen imenitna tudi za naše domače razmere. Naj bi se povsod, kjerkoli je kraj, čas in priložnost, storiti nekaj zoper žganje, poudarjalo tudi to, da so na Dunaju tudi socijalni demokratje postali nasprotniki — šnopsarjev in šnopsarije!

Drugo, kar se je na tem shodu posebno povdarjalo, je to, da se mora povsod pobijati močno ukoreninjeno mnenje o redilni moči alkohola. Ljudje naj bi se ne dali zapeljati niti od svojih čutov niti od raznih zapeljivcev. Alkohol, bodisi v žganju, vinu ali pivu, je le zdražilna, ne pa redilna snov. Ker razburi človeku živce, mora mu biti v marsikaterem oziru v korist. O tem ni dvombe, saj se je spočetka sosebno žganjski alkohol sploh rabil le kot zdravilo. Kdor se pa pijač poslužuje z namenom, da bi se okrepčal, redil, prišel do moči, ta se goljufa. Tako se pa dan na dan goljufa mnogo ljudi, ne da bi se dali prepričati. S pijačami si mislijo opomoči, a ravno pijače

jim vzamejo telesne moči in jim pripravijo prerani grob. Ministrski predsednik pl. Körber je v svojem govoru povdarjal posebno to dejstvo in vsi strokovnjaki so mu pritrjevali ter dokazali resničnost tega z neovrgljivimi dokazi. „Moderna znanost", pravi minister, „je razkrila pogubonosni vpliv alkohola na povprečno dolgost človeškega življenja. Boj, kateri se danes bije, velja alkoholu posebno kot redilnemu sredstvu. V tem oziru je alkohol zares nezvest prijatelj; najprej stori dobro, da more potem tembolj pustošiti. Alkohol ne krepča, temveč uničuje vse, ki se mu udajo".

To naj bi si dobro zapomnili oni reveži, ki imajo le malo prislužka ali pridelka in si še s tem kupujejo mesto dobre, redilne hrane, le pijače, posebno žganja, ter imajo tako nekako dvojno škodo. Telesne moči vedno bolj hirajo, pride bolezen in nesposobnost za delo, s časom ni zaslužka in zato je pomanjkanje pri vsih koncih in krajih. Tako gre mnogim; pijače so jim v telesni in dušni pogin. Drugi vidijo sicer njih žalosten konec, a žal, le malo jih je, kateri bi se varovali te poti in ne drvili s prvimi vred v isti prepad. Dr. Bär pravi: „Nobeno mnenje ni toliko pospešilo pijančevanja in pridobilo alkoholu toliko prijateljev, kakor mnenje, da daje moč in redi; ali tudi nobeno mnenje ni nevarnejše in nobeno ni toliko škodovalo nižjim stanovom, kakor to, ki je naredilo iz alkohola in sploh pijač redilna sredstva".

Zato pravimo: Delavci, kmetje, ki opravljate težka telesna dela, ako si hočete pridobiti novih močij, potem jih ne iščite v pijačah; posebno ne v žganju, drugače boste oslabeli in imeli dvojno škodo. To je mnenje in prepričanje vseh učenjakov in zdravnikov; o tem se prepriča vsak lahko tudi sam, če ga morda ravno pijače niso že oslepile. Kakor se je priznalo na zadnjem shodu na Dunaju, so bili tam vsi deležniki istega mnenja od našega prvega ministra do zadnjega socijalnega demokrata. T.

Kolika pri konjih.

(Konec.)

Po tem, kar smo doslej navedli, je menda lahko razumeti imenitno pravilo:

„Na koliki bolni konj se ne sme valjati; ako bi se vender hotel, prepeljujte ga, da mu zabranite valjanje. Ako bi konj ne hotel hoditi, mu morate z bičem pomagati. Konja polijte po trebuhu in hrbtu s kafrovcem ali terpentinovim oljem, potem pa naj ga štirje možje tako dolgo s slamo drgajo, da se posuši. Zatem se konj gorko zadene. Mej tem se napravi žajfnica, katera se konju vsako četrt ure v ritnik brizglja. Predno se pa to stori, se s pooljeno roko konju previdno seže v ritnik (črevo) in se blato odstrani. To se ne sme nikdar opustiti, ker včasih pridejo precej po otrebljenju vetrovi, kar je vselej dobro znamenje. Za notranje zdravilo dajte pol litra kamiličnega čaja, v katerem raztopite pol funta Glauberjeve ali grenke soli. Bolje in pripravneje pa je, da vzamete pest kamilic, pol funta grenke soli in zmešate z rženo moko. Temu prašku se prilije nekoliko vode ter se napravi testo, ki se da konju. Pri konju je vedno bolje in pripravneje, da zdravila z moko zmesimo v testo, kakor pa da bi vlivali tekoča zdravila. Zgoraj omenjeno zdravilo se pol dne trikrat ali štirikrat ponavlja, ako bolezen poprej ne jenja. Dobro je tudi četrt litra črne kave, kateri primešamo malo ruma ali žganja; to zdravilo je povsodi pri rokah in se je že večkrat dobro obneslo. Priporoča se tudi laško ali laneno olje po četrt litra nakrat, vsako uro pa se ponavlja. Ako to ne pomaga v nekoliko urah, je slabo znamenje. Vender pa kmetovalec ne more in ne sme pri svoji živini nič druzega storiti, kakor to, kar smo doslej povedali.

Nekateri nevedni in nespametni mazači dajejo proti koliki petrolej, terpentinovo olje, kolomaz, smrdljiva jajca, scalnico in počenjajo različne take bedarije. To je odločno odsvetovati.

Pravila za našega kmeta, kateremu je zbolel konj, so naslednja:

1. Pošlji hitro po živinozdravnika in mu povej, da imaš v hlevu koliko, zato da zdravila seboj prinese, ker tu je vsaka minuta draga;

2 Daj konju dovolj nastelje in ne puščaj mu, da bi se valjal;

3. Drgaj konja dobro po trebuhu in hrbtu, koder si ga poprej polil s kafrovcem in trpentinovim oljem, potem konja dobro odeni;

4. Odstrani blato iz ritnika previdno s pooljeno roko in brizgljaj konju pridno;

5. Za notranje zdravilo daj kamiličnega čaja z grenko soljo ali laškega, kakor tudi lanenega olja, ali pa črne kave z rumom;

6. Opusti vsako drugo zdravljenje, ker to more le živinozdravnik.

Končno nam je omeniti še ene konjske bolezni, ki ima enake znake, kakor kolika, t. j. zaprtje scalnega mehurja. Vzrok tej bolezni je prehlajenje, ki provzroči krč v mehurjevem vratu. Včasih pa bolezen provzroči tudi kamenje ali pesek, ki se dela v mehurju, ter pride v scalo in je zapre. Tako bolni konji se obnašajo kakor oni, oboleli za koliko; oni polegajo in skačejo zopet kvišku, ter skušajo scati, a brez uspeha. Če se gre z roko v ritnik, otiplje se napolnjen in napet mehur. Pripeti se, da poneha krč in spusti konj vodo, vsled česar ponehajo bolečine in nemir. Mogoče je pa tudi, da mehur poči, potem je seveda nagla smrt neizogibna. Pri zaprtju scalnega mehurja je najprej konja po trebuhu dobro obdrgniti, kakor je bilo gori popisano, ter mu je ravno tako v

ritnik brizgljati. Prav dobro je, iti z roko v ritnik, ter previdno pritisniti na napeti mehur. Pri tem delu je paziti, da se ritnik kaj ne opraska ali sploh ne poškoduje. Kot notranje zdravilo je konju dati $^3/_4$ litra kamiličnega čaja, pomešanega z 10 grami opijeve tinkture. Vsekakor je pa precej poslati po živinozdravnika, ki edin lahko odstrani ovire v scalu.

Poučni in zabavni del.

Dolgin, širokin in bistrovidec.

(Slovanska basen. — Iz zbirke K. J. Erbena).

(Konec.)

Čim so se najedli, so se začeli ogledovati, kje bodo spali. V tem so se nakrat razletela vrata na stežaj in v sobano je stopil copernik, grbast starec, v dolgi, črni halji, gologlav, s sivo, do kolena dolgo brado in mesto opasivnice je imel tri železne obroče. Za roko je peljal krasno, prekrasno, belo oblečeno devojko; na telesu je imela srebrn pas in na glavi biserno krono, toda bleda je bila in otožna, kakor bi bila vstala iz groba. Kraljevič jo je takoj poznal, skočil, ter šel ji naproti; ali preden je mogel izpregovoriti besedo, ga je ogovoril copernik: „Vem, po kaj si prišel!“ To-le kraljičino želiš odpeljati od tod. Naj bo, vzemi si jo, če si kos jo tri dni zaporedoma varovati, da ti ne odide. Ako pa ti uide, okameniš s svojimi služabniki vred, kakor vsi, ki so semkaj prišli s teboj. Potem je pokazal kraljičini sedež, ter odišel.

Kraljevič se ni mogel nagledati krasne devojke, toli je bila čarobna in zala. Začel je z njo govoriti, vprašal jo je marsikaj, ali ona ni odgovarjala, nič se ni nasmejala, še pogledala ni nikogar, kakor bi bila iz mramorja. Kraljevič se je torej vsedel poleg nje, ter sklenil, da ne bo spal celo noč, da mu ne zbeži. Zavoljo večje varnosti se je dolgin nategnil, kakor remen, ter se ovil okoli zidu po celi dvorani. Širokin se je nastavil med vrata, močno se je napihnil, ter tako zamašil ves prostor, da še miška ne bi bila mogla skozi. Bistrovidec pa se je postavil k stebru v sredini dvorane na prežo. Toda, hipoma jih je imela dremota in so spali celo noč, kakor bi jih bil vrgel v vodo. Zgodaj, ko se je začelo daniti, se je kraljevič prvi prebudil, ali kakor bi mu bil kdo sunil nož v srce — kraljična je bila proč. Urno je prebudil služabnike, ter vprašal, kaj je zdaj početi?

„Nič ne skrbite, gospod“, je dejal bistrovidec, ter pogledal ostro skozi okno vun. „Jo že vidim! Sto milj odtod je gozd, v sredini gozda je star hrast in vrh tega hrasta je želod — ta želod pa je ona. Naj me dolgin dene na ramo in takoj jo dobiva!“

Dolgin si ga je hitro naložil na hrbet, se nategnil, ter šel. Z vsakim korakom je vrezal 10 milj — bistrovidec pa mu je kazal pot.

In ni minulo še toliko, kolikor bi človek enkrat obletel okoli hiše, in bila sta že zopet nazaj. Dolgin je podal tisti želod kraljeviču, ter dejal: „Gospod, spustite ga na tla!“ Kraljevič ga je izpustil iz roke in v tem trenutku je stala kraljična zraven njega. Čim pa se je začelo izza gor prikazovati solnce, so se s silo razletele duri in coprnik je stopil v dvorano, ter se hudomušno muzal. Ko pa je zagledal kraljično, je nagubančil čelo, zagodrnjal — in tresk! en železni obroč je počil na njem, ter odskočil. Nato je prijel devojko za roko, ter jo odpeljal.

Ves naslednji dan ni imel kraljevič nič kaj opraviti, samo je pohajal po gradu in okoli gradu, ter si ogledoval razne zanimivosti. Povsod je bilo, kakor bi tam bilo nagloma ugasnilo življenje. V neki veži je videl nekakega kraljeviča, ki je z obema rokama držal potegnjeni meč, kakor bi hotel koga razpolovičiti, ali ni udaril ž njim — je okamenel. V neki dvorani je bil okamenel vitez, ki je bil videti, kakor bi bežal pred kom in spodtaknivši se ob pragu se nagnil, toda popolnoma ni padel na tla. Pod dimnikom je sedel sluga, v eni roki je držal kos pečenke od večerje, z drugo pa je nesel grižljaj v usta, ali v usta ga ni odnesel: ravno, kar mu je bil pred samimi ustmi, je okamenel. In še več drugih okamenelih je tukaj zagledal, vsakogar tako in v tej legi, kakor je bil, ko je coprnik dejal: „okameni!“ Tudi je videl veliko okamenelih krasnih konj in v gradu in okolu njega je bilo vse pusto in mrtvo: drevesa so sicer bila ondi, ali brez bitja; travniki so bili, toda brez trave; reka je bila, a ni tekla; nikjer ni videl ne ptičice pevčice, ne cvetka — zemlja detka, in tudi v vodi ne ribice belice.

Zjutraj, opoldne in zvečer je našel kraljevič s svojimi tovariši v gradu izbrano in obilno gostijo: jedila so se kar sama nosila, vino se je samo nalivalo. In ko je bilo po večerji, so se zopet odprla vrata, in coprnik je pripeljal kraljično, da jo kraljevič varuje. In čeravno so vsi sklenili, da se bodo branili z vso silo, da ne zadremljejo: vender ni nič pomagalo, zopet so zaspali. In ko se je v jutro ob svitu kraljevič prebudil, ter videl, da je kraljičina izginila, je zgrabil bistrovidca za ramo: „Hola, po koncu, bistrovidec! Ali veš, kje je kraljična?“

Ta je potegnil z roko preko oči, pogledal vun, ter dejal: „Vidim jo že! Dve sto milj odtod je gora, v tej gori je pečina, v tej pečini je dragulj in tisti dragulj je ona. Če me tja donese dolgin, jo dobiva“.

Dolgin ga je takoj vzel na hrbet, se raztegnil — ter šel — z vsakim korakom je vrezal 10 milj. Bistrovidec je potem uprl v goro žareče oči: gora se je razsipala, pečina se je raznesla na tisoč kosov in med temi se je lesketal dragulj. Vzela sta ga, ter

prinesla kraljeviču. In kadar ga je pustil na tla, je tu zopet stala kraljična. In ko je potem prišel coprnik, ter jo zagledal, zaiskrile so se mu od jeze oči in tresk! drugi železni obroč je počil na njem, ter odletel. Zagodrnjal je, ter odpeljal kraljično iz dvorane.

Tisti dan je bilo vse ravno tako, kakor včeraj. Po večerji je coprnik zopet pripeljal kraljično, je pogledal srepo kraljeviču v oči, ter porogljivo omenil: „Bomo že videli, če me uženeš, zmagaš li-ti ali jaz!“ In po teh besedah je odšel. Zato so se danes potrudili vsi tem bolj, da preženejo spanec. Še celo vsesti niso hoteli, marveč so mislili vso noč ostati po koncu. A zaman! Kakor bi jim bilo narejeno: drug za drugim je hodé zaspal in kraljična jim je vender zbežala.

V jutro se je najpoprej prebudil kraljevič, in ko ni videl kraljične, je zdramil bistrovidca: „Haló, vstani, bistrovidec! Poglej, kje je kraljična!“

Bistrovidec je dolgo gledal vunkaj: „Oh gospod“, je dejal, „daleč je, daleč! Tri sto milj odtod je črno morje, sredi tega morja na dnu leži školjka, v tej je zlat prstan — in ta prstan je ona! Toda ne skrbite za to, vzlic temu jo dobimo. Ali danes mora dolgin privzeti tudi širokina, bova ga potrebovala“.

Dolgin je torej vzel na eno ramo bistrovidca, na drugo širokina, se je nategnil, ter šel — vsak korak 30 milj. In ko so prišli k črnemu morju, mu je kazal bistrovidec, kam mora po to školjko poseči. Dolgin je iztegoval roko, kolikor je mogel, toda do dna vender ni mogel doseči.

„Počakajta tovariša, le na malo počakajta, pomorem vama takoj“, je dejal širokin, ter se napihnil, kolikor je le mogel. Potem se je položil na breg, ter pil. V malo trenutkih je voda toliko upadla, da je dolgin čisto lahko dosegel do dna ter izvlekel iz morja školjko. Izvzel je iz nje prstan, potem oprtil tovariša, ter hitel nazaj. Ali potoma mu je bilo vender sitno s širokinom bežati, kajti ta je imel polovico morja v sebi. Zato ga je stresel v neki široki dolini raz hrbet na tla. Počilo je, kakor bi veliko napolnjeno vrečo raz stolp pustil na tla in v tem hipu je bila vsa dolina pod vodo, kakor veliko jezero. Širokin sam je iz njega komaj izkobacal.

Med tem pa je bilo v gradu kraljeviču že mučno. Jutranja zarja se je jela prikazovati za gorami in služabniki se še niso vračali. In čem ognjevitejši žarki so se prikazovali na nebu, tem večji je bil njegov strah, mrtvaški pot mu je vdarjal na čelo. Kmalu se je prikazalo solnce na izhodu kot tanka žareča prožica — in v tem so se razletala vrata in na pragu je stal coprnik, ter se oziral okoli po dvorani. Ko je videl, da ondi ni kraljice, se je strahovito zakrohotal, ter stopil v dvorano. Ali v tem hipu — cink! — okno je zdrobilo na kose in zlat prstan je padel na tla in v istem hipu je tu stala zopet kraljična. Bistrovidec, ko je videl na poti, kaj se godi v gradu in v koliki nevarnosti je njegov gospod, je to rekel dolginu. Dolgin je napravil korak, ter vrgel prstan skozi okno v dvorano. Coprnik je od jeze zarjovel, da se je grad stresel in v tem — resk! — tretji železni obroč je počil na njem, ter odletel, coprnik se je spremenil v črnega gavrana, ter odletel skozi razbito okno vun.

In takoj je izpregovorila krasna mladenka, ter zahvaljevala kraljeviča za rešitev, zardevala je, kakor rožica. In v gradu ter okoli gradu je namah vse oživelo: tisti, ki je držal v veži potegnjeni meč, je ž njim zamahnil po zraku, da je zažvižgalo, potem pa ga je vtaknil v nožnico; tisti, ki se je spodtaknil ob prag, je padel na tla, a takoj je zopet skočil po koncu, ter se prijel za nos, ali ga ima še celega; oni, ki je sedel pod dimnikom, je vtaknil grižljej v usta, ter jedel dalje. In tako je vsak dovršil, kar je pričel in kjer je prenehal. V konjušnicah so veselo cepetali in rezgetali konji, drevesa okoli grada so zazelenela kakor zimzelen, na travnikih je bilo vse polno pisanega cvetja, visoko v zraku je gostolel škrjanček in v bistri reki so švigale trume drobnih živahnih ribic. Povsod je bilo živo, povsod veselo!

Med tem se je zbralo veliko gospode v dvorano, kjer je bil kraljevič in vsi so mu zahvaljevali za rešitev. Ali on je dejal: „Mene nimate za kaj zahvaljevati; ako bi ne bilo mojih zvestih služabnikov: dolgina, širokina in bistrovidca, potem bi bil tudi jaz okamenel, kakor ste vi“.

Takoj potem se je napotil domov k očetu, staremu kralju, s svojo nevesto, ter s svojima služabnikoma dolginom in bistrovidcem, in vsa ona osvobojena gospoda ga je spremljala. Potoma so srečali širokina, ter ga vzeli seboj.

Stari kralj je jokal veselja, da se je njegovemu sinu tako ugodno izteklo. Menil je, da ga že ne bo več nazaj. Kmalu potem je bila hrupna ženitnina, tri tedne je trajala. Vsa gospoda, ki jo je kraljevič rešil, je bila povabljena. Ko je bilo po ženitovanju, so se zglasili dolgin, širokin in bistrovidec pri mladem kralju po slovo, češ, da pojdejo zopet v svet iskat dela. Mladi kralj jih je pregovarjal, naj le ostanejo pri njem. „Vse vam dam, česar boste do smrti potrebovali, nič vam ne bo treba delati!“ Toda njim ni ugajalo tako brezdelno življenje, poslovili so se od njega, ter so vender odšli in doslej se skitajo, bogve, kje po svetu.

Poslovenil —l.

Novice.

— **Osebne vesti.** Računski revident pri višjem sodišču v Gradcu, gosp. Matevž Trobec, je dobil naslov in značaj računskega svetnika. — Deželnosodni svetnik v Ložu, gospod Aleksander Ravnihar, je premeščen v Litijo, sodni pristav v Ilirski Bistrici, gosp. Josip Pelegrini, pa je imenovan okrajnim sodnikom v Ložu.

— **Slovensko gledališče.** Nova sezona se je otvorila minolo soboto. Doslej so bile tri predstave. Dvakrat se je uprizorila ljudska igra „Gospod Jakob“, jedenkrat pa veseloigra „Madame Sans-Gêne“ Obe igri sta jako dobro uspeli. Slovensko gledališče je letos pridobilo nekaj prav dobrih novih moči.

— **Občina Cerknica proti obstrukciji.** V zadnji seji občinskega odbora cerkniškega je bila soglasno sklenjena ta-le resolucija: „Občinski zastop v Cerknici izreka soglasno, da so oni poslanci, kateri so pod vodstvom dr. Šusteršiča s svojim surovim razgrajanjem onemogočili zasedanje deželnega zbora, storili neoprostljiv zločin nad našim ubogim narodom ter preklinja usodo, katera je omogočila, da so taki ljudje postali zastopniki ljudstva. Občinski zastop protestira proti lažnjivemu poročilu časopisa „Die Information“ da se naše ljudstvo strinja s politiko dr. Šusteršiča in pribija, da nobeden razsoden mož te občine ne odobrava vnebovpijočega početja dr. Šusteršiča in njegovih pajdašev.“

— **Razstava grozdja in sadja v Krškem** bo dne 13. in 14. oktobra. Spojena bo s poskušališčem domačih vin.

— **Iztirjavanje potresnega posojila.** Finančni erar iztirjava sedaj zaostale obroke potresnega posojila eksekutivnim potom. To je silen udarec za prizadete kroge, posebno še za hišne posestnike. Ti so doposlali vladi peticijo, s katero prosijo, naj se prekliče izdana eksekutivna prodaja in naj se jim plačilni roki podaljšajo oziroma dolg odpiše. Tudi mesto ljubljansko kot tako je zadela podobna nesreča. Vlada je namreč odbila prošnjo mestne občine za odpis potresnega posojila. Obč. svet je vsled tega sklenil, poslati v tej zadevi posebno deputacijo na cesarja. Če se ne izposluje odpis, je deficit neizogiben in sicer bržkone tak deficit, da bo v njega pokritje celo treba doklade zvišati.

— **Prestop k protestantizmu.** V četrtek teden se je v Jesenicah na Gorenjskem primeril slučaj, ki zasluži občno pozornost, zlasti pa pozornost cerkvenih in vladnih krogov. Ta dan so namreč prestopile kar štiri družine, ki štejejo skupaj 18 duš, k protestantizmu. Pri tem je posebno uvaževati, da sta dve teh družin slovenski, namreč družina čevljarskega mojstra Trojarja in družina tovarniškega uslužbenca Modreta. Drugi dve družini sta nemški. Če je na nemški družini morda uplivala agitacija „Proč od Rima“ — v tem slučaju pa mislimo, da nimamo opraviti s to agitacijo — slovenski družini nista prestopili k protestantizmu vsled agitacije, nego vsled postopanja jeseniškega župnika g. Šinkovca. Rodbini Trojar in Modre sta bili pregnani iz katoliške cerkve in sicer ju je pregnal g. župnik Šinkovec. Ta duhovnik postopa sploh jako čudno in se odlikuje zlasti po svojem strastnem preganjanju slovenskih liberalcev — in liberalec mu je vsak, kdor mu ne parira. Pred nemškimi liberalci ima g. župnik velik rešpekt in deluje takorekoč roko v roki z ravnateljem industrijalne družbe g. Karolom Luckmannom. Ta gospod je sicer liberalnega mišljenja, a v prvi vrsti je ravnatelj industrijalnega podjetja Kot ravnatelju se mu zdi, da industrijalni družbi ne bo na škodo, če trpi in kolikor toliko pospešuje krščansko-socijalno agitacijo gospoda župnika Šinkovca in tako je prišlo, da je danes skoraj vse delavstvo industrijalne družbe organizirano pod vodstvom g. župnika in da izhaja industrijalna družba s tem delavstvom prav dobro. Zadovoljnost je na obeh straneh; zadovoljen je gosp. ravnatelj Luckmann in zadovoljen je g. župnik Šinkovec. Naravno je, da se to dobro razmerje pokaže tudi pri drugih prilikah Gospod ravnatelj Luckmann je pripomogel, da so dobile Jesenike druzega kaplana. Gospod župnik Šinkovec se revanšira s tem, da še prsta ne gane proti delovanju na ustanovitev nemške ljudske šole v Jesenicah, dasi tam niti deset nemških otrok ni. Ker slov. naprednjaki na Gorenjskem nimajo nič upliva na javne razmere, je naravno, da se je tudi okrajni šolski svet izrekel za to šolo. Sicer je deželni šolski svet vmes posegel in odredil novo štetje nemških otrok, a to ne bo imelo upliva. V Jesenicah se zgodi to, kar hočeta g. Luckmann in župnik g. Šinkovec in zato čisto nič ne dvomimo, da se ustanovi nemška ljudska šola. G. župnik Šinkovec je lahko prepričan, da mu bo tudi g. ravnatelj Luckmann hvaležen. — Proti slovenskim liberalcem je pa g. župnik Šinkovec krut in jim stopa na vrat kadar le more. Pa vsak tega ne prenaša. Tudi omenjeni slovenski družini, ki sta prestopili k protestantizmu, nista hoteli prenašati župnikovega postopanja zlasti ker jim je že presedalo, kar uganja g. župnik. Tako je Trojarjeva žena sama pripovedovala, da je nehala hoditi v cerkev, ker g. župnik Šinkovec vedno samo liberalce preklinja. Vsakdo si mora misliti, da ti dve rodovini nista lahkega srca prestopili k drugi veri, zlasti ženski sta se težko odločili. A ker tudi pri g. knezoškofu s svojimi pritožbami niso ničesar opravili, so se odločili za prestop. V nedeljo, dne 5. oktobra, bodejo v ljubljanski protestanski cerkvi te štiri rodbine slovesno sprejete v protestantsko cerkev; ta dan postaneta po preteku dobrih 300 let zopet dve slovenski rodovini protestantski. Mi to obžalujemo, ker se nam zdi, da je za naš narod ne more biti večje nesreče, kakor če se začne versko cepiti. Kam pa pridemo, če bodo jedni katoličani, drugi protestantje, tretji pravoslavni, četrti pa unijati? Naš narod takega cepljenja ne prenese in zato se ne strinjamo z nikakim prestopanjem k drugim veram in obredom. Razumevamo pa razloge, ki so vodili jeseniške družine. Vsaka sila ima svoje meje. Največ krivde, da je prišlo do tega, pa zadene vlado. Svoj čas je vlada se sicer dolgo upirala imenovanju g. Šinkovca za župnika v Jesenicah, a naposled je odjenjala, dasi bi bilo v skupnem javnem in tudi v verskem interesu, da ne pripusti imenovati za župnike take može, kakršen je na pr. gosp. Šinkovec na Jesenicah.

— **Vodovod v Postojini.** Piše se nam: Naša dolgoletna želja po zdravi in zadostni pitni vodi se nam je v največjo radost izpolnila; z napravo vodovoda se je že pričelo in upamo, da bodemo otvoritev istega še letos praznovali. — Z novim vodovodom prenehalo se bode nele pomanjkanje vode, ki je bilo posebno poleti, torej ravno v času, ko iz celega sveta prihajajo obiskovalci naše znamenite jame, jako občutno, temveč izboljšale se bodo gotovo tudi naše zdravstvene razmere, in tujci bodo tem rajše dohajali in dlje časa ostajali v našem prijaznem trgu. Z zgradbo vodovoda smo za orjaški korak napredovali; dal Bog, da bi nam ta naprava donesla v vsakem oziru obilo sadu, vsem onim faktorjem pa, ki so k uresničenju naše iskrene želje pripomogli, izrečena bodi naša najsrčnejša zahvala! Vodovod preskrbljevali bodo podzemski studenci, iz kojih bodeta vodo črpali dve sesalki v zvezi z elektromotorjem ter jo gnali v vodohram, od koder pelje potem glavna cev v trg, ki se tam v preskrbljevanje posameznih ulic potrebno razcepi. Voda je najboljše kakovosti ter se nahaja v toliki množini, da je pomanjkanje popolnoma izključeno. Zgradba vodovoda oddala se je tvrdki G. Rumpel na Dunaju, ki je dosedaj, kolikor smo poizvedeli, zgradila že čez 150 večjih vodovodov v popolno zadovoljnost dotičnih občin, oziroma mest in trgov. Ista tvrdka je dogotovila ravnokar tudi vodovoda v Rudolfovem in v Toplicah na Dolenjskem. Dobri glas, ki ga uživa ta tvrdka, nam je torej porok, da bo naša zgradba tudi v tehniškem oziru popolna.

— **Regulacija Bistrice in Ložnice pri Slov. Bistrici.** Po prizadevanju okrajnega načelnika g. A. Stigerja se je ustanovila v Slov. Bistrici vodna zadruga, ki bo uredila omenjena gorska potoka. Takoj je pristopilo 950 interesovanih posestnikov.

— **V Ameriko** odhaja vedno vsak teden samo iz naše dežele kacih sto oseb. Če pojde tako le še nekaj časa naprej — potem nastane strašna kriza na Kranjskem.

— **Deželnozborske volitve na Štajerskem.** Voditelji spodnještajerskih Slovencev so sklenili, da naj razen župnika Lendovšeka in dr. Serneca kandidirajo vsi dosedanji slovenski deželni poslanci torej: Robič, dr. Rosina, dr. Jurtela, dr. Dečko in Žičkar. Na Lendovškovem mestu bo kandidiral kmet Janez Roškar od Sv. Jurja v Slovenskih goricah, kandidat ki naj bo naslednik dr. Serneca, pa še ni določen. Tudi v mestih postavijo svoje kandidate. V skupini Celje bo kandidat dr. Karlovšek.

— **Degradiran okrajni glavar.** Ljutomerski okrajni glavar, Supanchich pl. Haberkorn, ki je zaslovel predlanskim v znani aferi z zastavo celjskega Sokola, je premeščen in sicer za vodjo celjskemu glavarstvu podrejene politične ekspoziture v Mozirju. To je očitno degradiranje — kaj je je prouzročilo, ni znano.

— **Iz političnega življenja** se umakne štajerski deželni poslanec in deželni odbornik dr. Schmiderer, ki je bil svoj čas tudi mariborski župan. Schmiderer je bil sila zagrizen sovražnik Slovencev.

— **Knjige družbe sv. Mohorja** so ravnokar izšle in sicer dobi vsak član naslednje knjige: 1. Koledar za navadno leto 1903 — 2. Zgodbe sv. pisma. Priredila in razložila † dr. Frančišek Lampe in dr. Janez E. Krek (9. snopič) — 3. Poljedelstvo. Slovenskim gospodarjem v poduk. Spisal Viljem Rohrmann (II. del, posebno poljedelstvo). — 4. Slava Gospodu. Molitvenik. — 5. Veliki trgovec. Povest. Spisal Engelbert Gangl. (Slovenskih večernic 54. zvezek) — 6. Zimski večeri. Knjiga za odraslo mladino. Spisal Jožef Stritar. — Število Mohorjanov je letos naraslo na 3036, tako da šteje družba danes 80.046 članov. Letos se razpošlje med narod 480.276 knjig. Doslej je imela družba že 1,483.764 udov, ki so prejeli 8,843.692 knjig.

— **Lokalna železnica Svetna vas-Borovlje-Podljubelj.** Zaradi gradnje železnice čez Karavanke pokazalo se je potrebno, da se zgradi stranska proga od Svetne vasi čez Borovlje na Podljubelj, po kateri se bo kasneje ob enem kakor na progi od Celovca do Svetne vasi, najkasneje po letu 1904 skupno prevažalo. Dežela bo prispevala za to lokalno progo 400.000 K.

— **Slovensko ljudsko šolstvo v Trstu.** Pred tremi leti so tržaški Slovenci vložili rekurz na naučno ministrstvo proti odločbi tržaškega namestništva, s katero je ta oblast odbila zahtevo, naj se za slovenske otroke v Trstu ustanové ljudske šole. Tri leta je ležal ta rekurz pri ministrstvu. Sedaj ga je vlada odbila iz razlogov prve instance. Ti razlogi pravijo v bistvu, da naj slovenski otroci iz mesta, če hočejo obiskovati slovensko šolo, hodijo v okoličanske šole. Vladna odločba ne izvira iz pravnih, nego iz političnih razlogov. Stvar pride sedaj pred upravno sodišče. Pa tudi tam ne pričakujemo nič uspeha. Trst namreč nima šolskega zakona, kakor druge kronovine in to omogoča, da se Slovencem odreka šola.

— **Otrok utonil.** V Bistri je padel 5letni sin delavca Lenarčiča v zaježeni potok Bistro ter utonil.

— **Požar.** Dne 26. septembra je nastal v Pavlivasi pri Mokronogu ogenj, ki je dvema posestnikoma uničil vse premoženje. Jeden pogorelcev je bil zavarovan za 1200 kron, ima pa veliko večjo škodo, drugi pogorelec pa sploh ni bil zavarovan.

— **Novo mestno češko gledališče v Plznu** se je slovesno otvorilo minulo soboto, dne 27. m. m. To je drugo veliko češko gledališče, zato je razumljivo, da ga je vesel ves češki narod. Gledališče je v svoji opremi docela moderno. Ravnatelj mu je igralec gosp. Vendelin Budil. Gledališčna elegantna stavba stoji v mestnem parku ter pokriva 1807 m^2. Velja pa 1,004.000 kron. Stavbenika sta bila arhitekta Fran Nemec in Anton Balšáne. Repertoire obsega opero, opereto, balet in dramo. Izmed lanskega opernega osobja slovenskega gledališča so angaževani: gosp. Tit. Olszewski, gdč. Noemi-Wolfowa, gdč. Gärtnerjeva-Romanova, gosp. C. Vasiček in gosp. R. Deyl.

— **Žrtva dvoboja.** V Temešvaru se je vršil nedavno dvoboj med podpolkovnikom Fr. Masserjem, ki je služboval pred tremi leti v Ljubljani, in podpolkovnikom Jetlom. Masser je sedaj vsled dobljenih ran v bolnišnici v Budimpešti umrl.

— **Povodenj na otoku Siciliji.** Iz Sirakuse javljajo o strašanski povodnji, provzročeni vsled dežja. Mesto Modica je popolnoma pod vodo, ker je potok, kateri preseka mesto, prestopil iz struge in provzročil povodenj. Več hiš je pod vodo in veliko oseb se je ponesrečilo, katere je voda odnesla. Vsa letina po deželi je pokončana, osobito vinogradi. Italijanska vlada je določila primerno podporo za poškodovance.

— **Svojeglavnost tičev.** Ob nekem železniškem tiru v zahodni Nemčiji si je napravil par čopastih škrjancev svoje gnezdo tik samega kolovoza. Ker so vsi vlaki vozili okolo, se je bilo bati, da se ptičem kaj ne zgodi ter se je preneslo gnezdo na varni kraj. A tiča nista marala za gnezdo, dokler ga jima niso zopet premestili na stari kraj. Ondi sta tudi izvalila mladiče.

— **Napoleonova vila.** „Figaro“ poroča, da hoče angleška kraljica Aleksandra kupiti vilo na otoku Jeleni, kjer je stanoval in umrl Napoleon I. Vila je bila dolgo časa last kneza Dernidova, po njegovi smrti jo je kupil veletržec Ubaldo Tonielli. Cesarjeva soba je ostala, kakor je bila l. 1815.

— **Posli roparjev.** Nedavno je neki drzni ropar oropal policijskega ravnatelja Reddya, kateri se je vozil z vozom poulične železnice. Da pri tem tudi njegovih sopotnikov ni pozabil, je samoumevno. Na potu je moral voz čakati na mimovozeči vlak, v katerem času je ropar izrabil ugodno priliko. Držeč v vsaki roki po jeden revolver, skočil je na voz in prisilil sprevodnika, da mu je dal denar, potem je odvzel tudi potnikom njihov denar. Policijski ravnatelj ni bil oborožen in je moral torej roparju pohlevno izročiti denar.

— **Kraljica Henrijeta belgijska.** Minoli teden je umrla v Spaa belgijska kraljica Henrijeta, hči nadvojvode Josipa in vojvodinje Marije Vürtemberške. Rojena je bila v Budimpešti 23. avgusta 1836, kjer je preživela tudi večino svojih mladostnih let. Leta 1855 se je poročila v Schönbrunnu s princem Leopoldom, sedanjim belgijskim kraljem, s katerim je živela v nesrečnem zakonu. Imela sta sina Leopolda, grofa Hainautskega in tri hčere; najstarejša je Luiza, blazna soproga princa Filipa Koburškega, druga hči Štefanija je bila od leta 1881. poročena s prestolonaslednikom Rudolfom, a se je kot udova omožila z grofom Elemerjem Lonyayem. Princesinja Klementina je pa še doma pri stariših. Pokojna kraljica je že precej časa bolehala na srcu.

— **Ženska v politiki.** V neki angleški koloniji Avstralije je dal gubernator ženskam na glasovanje, ali hočejo imeti tudi pravo volilno pravico. Ako bo večina žensk za to, potem zadobe bržčas v kratkem ženske v Avstraliji splošno volilno pravico.

— **Konkurenca rdečih nosov.** Neki bogati zasebnik v Walesu, ki ima od alkohola jako „svetel“ nos, hoče izvedeti, ali so na Angleškem kje še večji pivci, nego je on. Povabil je torej vse lastnike rdečih nosov k tekmovalnemu shodu. Doslej ni znano, koliko bo „zmagovalcev“ pri tem turnanju.

— **Poskušen samomor v pričo več sto gledalcev.** Nedavno se je 54letna Jennie R. v Novem Jorku sprla s svojim soprogom, na kar je šla v bližnji park ob Merlose St.,

kjer se je skušala obesiti. V pričo več sto ljudij je odšla na suho drevo, privezala vrv okrog svojega vratu in skočila doli. K sreči je bil činu pričujoč redarstvenik mesta in jo rešil, na kar so jo odpeljali v bolnico.

— **Roparji napadli vlak.** Nedavno je sedem drznih roparjev napadlo osebni vlak, ko je vozil mimo Sandy Point, Idaho v Ameriki. Roparji so strojevodjo s puškami prisilili, da je tovorni in ekspresni voz odpeljal tri milje daleč, na kar so z dinamitom skušali razstreliti vrata ekspresnega voza, kar se jim pa ni posrečilo. Roparji so morali brez plena oditi. Potnikov niso nadlegovali.

— **Vihar porušil vlak.** Grozen tornado je v okolici Meridana vrgel osebni vlak Chicago & Northwestern železnice raz tira ter provzročil smrt dveh oseb in več družin nevarno poškodoval. Vlak je vozil 35 milj na uro, ko je inženir opazil bližajočo se nevarnost. Skušal je uiti viharju s tem, da bi povečal hitrost vlakovo, toda par trenutkov pozneje je vihar zadel vlak, odtrgal vozove za popotnike in za prtagljo od lokomotive ter jih prevrnil v 18 čeljev globok jarek ob tiru. Strah popotnikov, ki so bili pokopani pod razvalinami, se je povečal, ko so porušeni vozovi jeli goreti. Nekaterim možem se je posrečilo pogasiti ogenj, da so tako preprečili še večjo nesrečo. Ko so pozneje drugi ljudje prišli na lice nesreče in odstranili razvaline, se je pokazalo, da sta bili dve osebi ubiti, tri nevarno ranjene in skoro vsi drugi več ali manj poškodovani. Lokomotiva je ostala na tiru nepoškodovana.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 1. oktobra t. l.: 34, 66, 9, 11, 16.
Na Dunaji dne 27. septembra t. l.: 22, 4, 83, 76, 10.
V Gradci dne 27. septembra t. l.: 60, 38, 88, 63, 14.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 3. oktobra 1902. Pšenica K 7·50 h, rž K 6·— h, ječmen K 6·30 h, oves K 6·50 h, ajda K 7·— h, proso K 6·50 h, turšica K 7·— h, leča K 8·— h, fižol K 10·— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Učence

sprejme

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti s prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (5—10)

26

Ravnokar je izšla

v zalogi J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani

Velika in Mala

PRATIKA

za navadno leto

1903,

ki ima 365 dni.

Na svetlo dala c. kr. kmetijska družba.

J. Blasnikova „Velika Pratika“ in „Mala Pratika“ katero izdaja c. kr. kmetijska družba že nad pol stoletja in katera izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je torej edino le prava, starodavna „Pratika“, katero je toliko let skrbno urejal rajni prvoboritelj Slovencev, dr. Janez Bleiweis in v. č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo sv. Jožefa kot uradno potrjeno varstveno znamko. Zatorej zahtevajte le zmiraj Blasnikovo „Veliko Pratiko“ vsako drugo zavrnite, kot nepravo.

„Velika Pratika“ stane 24 vin., „Mala Pratika“ pa 20 vin.

Tiskarna J. Blasnika nasl. se priporoča v lično izvršitev vizitnic, kuvertov s firmo, računov in sploh vseh tiskarskih del po najnižjih cenah.

Odgovorni urednik **Rajko Pirkovič.** — Tisk in založba **J. Blasnikovi nasledniki.**